

ROMANIA
LEUPOSTA

Hét napok hétre

Tel-Aviv. Az új kormányintézkedés folytán a város területét 4500 dunummal megnagyobbították és ezáltal a Montefiorei negyed is a városhoz került. A jaffai zsidónegyed kérdését még mindig nem oldották meg. — Egykori zsidó frontkatonák és volt legionáriusok nagyszabású unnepekkel keresték meg a Pateron ezredet Telavivba való érkezésekor, aki a világháború idején a légvi parancsnok volt. Tel-Aviv városa nevében Rokach polgármester üdvözölte az ezredet. Pateron azt válaszolta, hogy még volna ma a zsidóság palesztinai helyzete, ha a légvi annak idején nem osztálták volna fel. — Barmit is határozzon a királyi bizottság, az utolsó szót ebben a kérdésben mégis a zsidó nép fogja ki mondani.

Páris. A Havas ügyvétség jelenti Jeruzsálemről, hogy a Jewish Agency executívája az évi április-októberi sedula tizenöt ezer munkás certifikátot kér.

Buenos Aires. Az argentinai Mifal Bizzarokációt Lord Melchet nyitotta meg, azon az országos konferencián, amelyet az argentinai cionisták tartottak meg. A lordot tiszteltelték elnökké és a legválasztottabb Legváncnak Melchet elnököt az argentinai makabisták érkezteték is.

Konstantinápoly. A török sajtóban az utóbbi időben erős propaganda folyik annak érdekében, hogy a török nyelvet beszélje mindenki az országban. Smyrnában gyűlést tartottak a zsidók és elhatározták, hogy ezután török nyelven fognak beszélni. Az ősi spanyol nyelvet ezáltal elnyomják.

Wien. A revizionisták világhírű vezére, dr. Wolfgang von Weisel súlyosan megbetegedett. Alapítványi aggodalomra ad okot.

Róma. A jogi filozófia nemzetközi kongresszusán a zsidó prof. G. G. del Weholt, a római egyetem egykori rektorát választották meg elnöknek.

Hága. Északhollandia kerületi rabbinátus vezetője Filip Frankot nevezik ki. Az új főrabbi mindössze 26 éves, de eddig is kitűnt tehetséggel, tudásával és ráteremtésével.

London. 75 éves korában a napokban halt meg Rothschild Lipót báró özvegye, Achill Perugiának volt leánya és Triestből származott. 1881-ben vette nőül Rothschild Lipót báró, aki harmadik fia volt Lionel Rothschildnak. Az elhunyt testvérét 1875-ben Arthur Sasson vette nőül. A most elhunyt Rothschildnak két fia van, Lionel és Anthony Rothschild.

Jeruzsálem. Afüle mellett még 1931-ben egy viztorony alapjainak építésénél rendkívül érdekes régiségekre bukkantak. Agyagedényekre, amelyek a reneszánsz időkben készültek. A régiségek mellett találtak különböző korszakok edényeit, amelyek az Émek jezret multjából érdekes dokumentumok. Vannak közöttük olyanok, amelyek a paleolitik korból valók, a három bronzkorszakból, a kora vaskorszakból és a római-bizantínus időkben. Régi házak romjait is megtalálták, amelyek a különböző korok építési stílusára élénk fényt vetnek. Az ásatásokat dr. E. Sukanics professzor vezeti, aki a jeruzsálemi egyetem archeológiai tanára. — Mult év november havában Tulkarem mellett ismeretlen feltételek megölték Isak Kascher kolonistát. Ezzel a gyilkossággal kapcsolatosan most lejáróztatták egy husz esztendő arabit, mert Kfar Vitkin három zsidó munkása felismerie az arabban a gyilkosság tettesét. — A Herzliah koloniat éjnek idején leggett a színház épülete. A kar több mint 5000 angol font. — Dr. J. L. Baruch ismert zsidó tudós és író ellen egy transjordániai arab feljelentést tett, melyben azt állítja, hogy megvilkollta testvérét, aki nála alkalmazásban volt. A nyomozás kiderítette, hogy a feljelentő arabnak egyáltalán nincs és nem is volt soha testvére és Baruch dróal semmiféle arab alkalmazott nem volt sohasem. Jaffában sok arab házbán tartottak ezzel kapcsolatban házkutatást és a vizsgálatot erőlyesen folytatják. — A kőnyekbeli hegvek között egy rendőrpátról egy ismeretlen ember hulláját találták, akinek súlyos sebek borították fejét, amelyet valamilyen szerszámokkal okoztak. Az agnoszkálás folyamathán van, úgy vélik, hogy egy zsidóról van szó. A nyomozás folyamathán van.

Varsó. A Zsidó Világkongresszus hívei között felmerült a terv, amelynek értelmében a lengyel zsidóság egy nagy általános zsidó kongresszust hívjon egybe, amelyen valamennyi felmerült problémát megvitátják majd. Ennek a kongresszusnak megtartására rövidesen sor kerül. A szervezési bizottságot is összehívították már. Körülbelül június közepén fogják megtartani.

— „A zsidók történelmi joga Palesztínára fenn kell maradjon.” — London. A „Times”-ban Vyvian Adams konzervatív képviselő válaszol Lord Lamington-nak, aki nemrégiben azt tanácsolta cikkében, hogy Palesztina helyett keressenek más területet a zsidó leteleülésre. Adams kijelenti cikke elején, hogy a palesztinai nyugtalanságot néhány nap alatt le lehetett volna törni, ha olyan határozottsággal léptek volna fel a hatóságok, ahogy az angol impérium más részén szoktak. Amiózt ezt a kormány elmulasztotta, még nem ok arra, hogy a zsidóság történelmi jogairól, Palesztinát illetőleg, lemondjanak a zsidók. Csak Palesztina ad morális alapot arra, hogy a zsidóság új államot létesítsen. Ez az ország nem menekülési helye a zsidóságnak. Lehetséges, — írja Vyvian Adams, — hogy nem minden kívándorolni akaró zsidó tud letelepedni Palesztinában, de nem tagadható le, hogy sokan akarnak közülök Palesztinába letelepedni. Lord Lamington azt tanácsolja, hogy keressenek más területet, ahol letelepedhessenek. Nagy közönetre kötelezzék a zsidókat, ha más területen is elősegítenék letelepülésüket, de ez nem jelenti azt, hogy lemondhatnának azokról a történelmi jogokról, amelyek Palesztinához fűzik őket és amelynek alapja az a történelmi jog, amelyre joggal hivatkoznak. Ezzel fejezi be a konzervatív képviselő érdekes cikkét, a legnagyobb és legtekintélyesebb angol napilapban.

— A madagaszkari expedíció. — Varsó. „Népünk” is megemlékezett arról, hogy expedíció készül Lengyelországból Madagaszkarra, hogy ott a zsidók letelepedési lehetőségét tanulmányozzák. Az expedíció — legújabb jelentések szerint — a napokban már el is indul és felévig lesz Madagaszkarszigetén. Az expedícióban résztvevőket a lengyel kormány a francia kormányval együtt jelölte ki. Az egyik az ismert lengyel világotutazó: B. Lepezczyk őrnagy, aki számos könyvet is írt, a másik Salomon Dyk, aki ismert agronom és a németországi menekültek ügyét is intéző már, végül a harmadik a lengyelországi Jeas (A Hias ottani expozitúrája) vezetője Leon Alter, aki e téren kiváló szakember. Mindhármán mint magánszemélyek vesznek részt az expedícióban, mert a zsidó szervezetek hivatalos kiküldésről tudni sem akartak.

— Kampóskereszt Londonban. Londonból jelentik: Egy londonmelléti golfklub pázsitjára egy hatalmas kampóskeresztet építettek bele. A mezőn rengeteg kampóskereszt rőpcédulát találtak. Egy zsidó vezetés alatt álló klubról van szó, amelynek tagjai nagyrészt zsidók. A rendőrség megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítése végett.

Szerkesztői üzenet

Több mizrahi delegátus hozzánt infézett megkeresésre közöljük, hogy a Mizrachi ország-részi szervezetek delegátusokat nem választottak az Ardeali Zsidó Nemzeti Szövetség oradeai konferenciájára. A Mizrachi ország-részi szervezete és a Brit Hanour Hamizrachi országos vezetősége együttes gyűlést tartottak, amelyen kimondották, hogy a Mizrachi nem vesz részt a konferencián. Amennyiben mizrachista országos delegátus mégis részt venne a konferencián, úgy semmiesetre sem képviseli a szervezetet, legfeljebb mint magánember vehet azon részt annál is inkább, mivel a delegátusokat a Zs. N. Sz. vezetősége jelölte ki. A Mizrachi egyidejűleg ismét leszögezte az együttes gyűlésen azt az álláspontját, hogy mindaddig, amíg a Mizrachi kiindásigai és az ifjúsági igények kielégítést nem nyernek, a Szövetségből kilépetnek tekintik magát és a továbbiakban is megmondás tárgyává teszi, hogy a közös alapi és sékeli munkán kívül, közös szervezete legyen-e a Zs. N. Szövetségben tömörült többi cionista pártokkal.

HUMOR

STALIN NAGYSZABASU TERVE.
Már küldi el a nagy szovjet vezéreket az élők világból Stalin?
Nagyon egyszerű. Mivel szerinte az egész világ bolszeizáló van, átküldi őket a másolásra, hogy ott szerezzék meg a szovjeteit.

MIERT A KANTON RENDSZER?
Mond mi az, hogy kantonrendszer — kérdi a galicai kisparósbán az egyik hírsorsos?
Nagyon egyszerű — válaszolja a másik. Azt jelenti, hogy jeder kanton ross er volt.

ABESSZIN ÜZLET.
Egy szalócs vásárolni jön fel vidékéről a nagykereskedőhöz. Mikor összeállítják a számlát, megkérdezi:
— Wie mild es gezahl?
— Abesszin-Geschäft! — hangzik a nagykereskedő válasza, mire a falusi szalócs megkérdezi:
— Wieheist Abesszin-Geschäft?
— Rasch Kassa.

AZ ÖSSZTÉVEZTÉS ELŐNYE ÉS HATRÁNYA.
Reb Eliezer meséli a kőbékézi asztalnál:
— Borzástól sok bajom van az ikeröcskőmmel. Ugy hasonlítotunk egymáshoz, hogy az édes mamánk is összetévesztett bennünket. Ebből aztán sok kalamitás származott.
— Például?
— Például az öcsém egyszer hozzátűgött a tanítóhoz egy fintaarlot és engem csaptak ki az iskolából.
— Aztán?
— Később egyszer összeverekedett az utcán és engem csuktak be két hétre.
— Aztán?
— Aztán udvaroltam egy szép leánynak és ő ment vele az oltár elé.
— Na ez aztán?
— Aztán szörnyen megbosszultam magam rajta.
— Hogyan?
— Meghallam és őt temették el.

EGY EINSTEIN ANEKDOTA.
Einsteinnek, a kiváló tudósnak van egy öreg szolgálója, aki szükség esetén a titkári teendőket is ellátja. Egy napon egy újságot jelentkezett Einstein lakásán, aki tudta azt, hogy a nagy tudóstól interjú kicsikarni majdnem lehetetlen, egy kérdőívet hozott kitöltés végett. A szolgáló bevitte a kérdőívet Einsteinnak, aki így szólt:
— Nagyon sok dolgom van, töltsd ki helyettem. A szolgáló válasza a következő három kérdésre:
1. Mit csinál reggel, amikor felkel?
2. Mikor szokott sétálni menni?
3. Mit csinál délelőtt 11 és 12 óra között?
Einstein másnap meglátta egy londoni újságból, hogy reggel, amikor felkel cipőt pucol, sétálni csak vasárnap meg és 11 és 12 óra között többnyire krumplit szokott hámozni.

A JOÉTVÁGYU RABBI.
Egy híres és tudós rabbi nagy ügyenc volt. Egy jó ebédet nem adott oda a világ minden kincséért. Egyszer meg is kérlelte tőle egyik híve:
— Hogy lehet az rabbi, hogy nagy tudós és nagy gondolkodó léteire olyasmikkal is törődsz, mint a jó enés?
— Hát mit gondolsz, — szól a rabbi, — a jó ételek csak a buláknak valók?

NOMEN EST OMEN.
Bécsben igen népszerű orvosprofesszorok dr. Schick és dr. Halban. Kettejük közül dr. Halban a komorabb.
Egy hölgy, aki mindkettőnek paciensé, a minap így nyilatkozott:
— Wenn ich zu Halban geh, zieh ich mich Halban-an.
Schick an und wenn ich zu Schick geh, zieh ich mich Halban-an.

A GYASZJELENTÉS.
Egyik naplap kiadóhivatalába beállított a napokban egy bánatos ur és gyászjelentést akart leadni, a felesége halt meg.
Schick kerít egy ilyen gyászjelentés? — kérdezte.
— Egy ilyen kési, mondta a kiadóhivatali tisztviselő — ezt nem is érdemes leadni. Mutatok itt önnek egy szép nagy gyászjelentést, tessék megnézni, ez direkt nevel.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NEPUNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Szükséges-e a nemzeti munkavédelem?

a „Népünk” számára írta: Dr. W. FILDERMAN a Legfelsőbb Zsidó Tanács és UER elnöke

A nemzeti munka elsőbbségét követei az ország többségi nemzete. Igazuk van. Joguk van hozzá. Nekünk zsidóknak azonban az a megjelzésünk erre, hogy bizonyos irányban már csaknem teljesen meg is valósult ez, hogy totálisan román kézben legyen a nemzeti munka. Gondolunk elsősorban a közhiptatalkra, ahol már nemzeti kisebbséghez tartozók egyáltalán nincsenek. Meg kell azt valljuk, hogy az élet minden megújulásában, a legutóbbi tízennyele esztendőben bámulatos előrelépést tettek a románok és mindenhol dominánssá lett szerepük. Az, hogy a kereskedelem és iparban még nem érték el azt, amit reméltek, ott is folyton előrelendülnek, de a fejlődés irányát nem lehet egyik napról a másikra megváltoztatni és ez az mulasztását nem lehet helek alatt helyrehozni, mert ha ezt megtennék, akkor gazdasági káosz lenne az eredmény. Egyes neo-nacionalisták abszolút numerus nullus követelnek, viszont a „mérőskeltek” numerus proporcionálit akarnak bevezetni. Ha ezt vi-

tt állampolgári jogaink. Hiszen akkor egy-néhány szakma kivételével mindenütt meg volt a munkához való jogunk, viszont most, ki akarnának dobni bennünket minden egyes szakmából, kiétele nélkül.
A kormányhoz adatokkal felszerelt memorandumot nyújtottunk át, amelyről még a jobboldali sajtó is elismeri, hogy alaposan megvilágítja azt az alaptörvényt, amely kodifikálta minden egyes poláárnak egyenlő jogait, az állam határain belül. Nem lehet ezt a tervezett törvényt másképen megoldani, csak ha az ország alapvető alkotmányjogi törvényét előbb megváltoztatják.

Tudnunk van, hogy Románia lakossága sem kizárólag románokból áll, hanem vannak kisebbségi népei. De vajjon nem-e élnek Belgiumban vallonok és flamandok? Vajjon Spáje nem-e terődik össze olaszokból, németekből és franciákból? Vagy talán az Egyesült Államok egyharmada, körülbelül 40 millió ember nem-e idegen fajú és nem angol-szász származású? S ezekben az államokban még sincsen a nemzeti munkavédelemnek ilyen törvénye, hanem minden embernek joga van a munkához. Sőt, épen ez a munkához való korlátlan jog az az összekötő szoros kapocs, amely az ott élő embereket összefogja. Ezek az államok semmilyen formában nem ismerik a „polgárháború” fogalmát, viszont iróztalos polgárháborúk voltak és részben van Portugáliában, Németországban és Spanyolországban, holott ezekben az államokban nincsenek kisebbségi problémák. Konklúzió: csakis az emberi jogok egyenlősége adhat az országnak biztos alapot, viszont ahol ezeket kétségbevonják, ott bekövetkezik a nyugtalan állapot, amely tönkre is tehet egy országot.

Vegyük tudomásul az arra illetékesek, hogy sohasem lehetett mesterségesen kitenyészteni ipart és kereskedelmet. Ha megtennék azt, hogy mesterségesen uton iyyekednének az ugynevezett zsidó ipart és kereskedelmet „nemzetesíteni”, akkor ez semmiesetre sem lenne hasznos és egészséges az országra nézve. A zsidó rátermettség, kezdeményező erő, szolid és hazafias felfogása, munkakedo és szorgalom valóban nagy ipart és kereskedelmet teremtett meg az országban és kétségtelen az is, hogy bőven van még tere ezen a gazdasági téren a románias kezdeményező erejének a munkakedoének is. De nem a meglévő vállalkozások terhére és azok megnyomortásúái, hanem azok mellett lehet helyet szorítani az egészséges, szabad verseny keretein belül, az autotthon lakosság orrsu predesztinált részének is.

Statistikai adatokkal bizonyítjuk, hogy sok-sok ezer iparos és kereskedő mindenkor munkalelkeskedett adott és ad a nem-zsidó dolgozóknak is és bizonyítani tudjuk, hogy a zsidó munkakedo sazezeresnyi munkalelyet biztosított eddig is a nem-zsidó dolgozni akaróknak. Jelen helyzetben a nemzeti munka védelmére szólunk, főleg a zsidósággal szem-

ben nem morális. Nem csupán mi mondjuk ezt, hanem az összes józan lényezők is, a gazdasági téren járatos nem-zsidó sajtó és minden gazdasági faktor, aki ismeri azt a területet, amelybe országos kézzel nyulna bele egy ilyen törvény, amennyiben azt sikerülne keresztülvieszkölni. Nekünk zsidóknak minden erővel azon kell lennünk, hogy ez a reánk, de épen úgy az ország összeségére reudkiül káros javaslat ne valósuljon meg, mert rettentő tragédia magától hordaná magában az egész ország számára, amit legkevesébb mi akarhatunk, akik mindenkor hűséges polgárai voltunk és vagyunk Romániának.

Koc ezredes nemzeti egységpártja nem tűr meg zsidó sorokban

Varsó. — A nemzeti egység pártja, amelynek élnöke Koc ezredes, ülést tartott. A gyűlésen Koc ezredes, a párt titkára nyilatkozott az új szervezésről. Ez alkalommal a zsidókérdésről is megemlékezett. Ez mondata, hogy minden kinevezésnek ellene van, de ez nem jelenti azt, mintha nem kellene szervesen megkölni a zsidókérdést. Lényeg az, hogy az új pártnak épen úgy nem lehetnek zsidó tagjai, ahogy a cionista táborba nem vesznek fel lengyeleket. A „zsidó” szó nemzetiséget jelent. Egy lengyel, akár kereszténynek, akár mohamedánnak, akár másnak valja magát, lengyelnek tekintjük. Ezek tagjai lehetnek pártunknak, de csakis lengyeleket veszünk fel pártunkba. Nem lehet zsidó a párt tagja, még ha lengyelnek is vallja magát. Még azok a zsidók sem lehetnek tagjai a pártnak, akik a lengyel függetlenségéért harcban is résztvettek. A zsidókérdést csak emigrációval lehet megoldani.

Pop Valér miniszter szilárdan kitart a nemzeti munkavédelmi törvény megvalósítása mellett

Bucuresti. — A nemzeti munkavédelmi törvényvel kapcsolatos igazalmak nem ülték el még, csak a román ünnepek miatt időleges szünetad volt. Pop Valér most egy nyilatkozattal, amelyben a Neamul Románesc-nek tett, újból élére állította a kérdést, mert ebből az éről ki, hogy Pop Valér kereskedelmi és ipari miniszter a kérdést minden erővel meg akarja oldani az eredeti intenció szellemében. A lapnak tett nyilatkozata a következő:

— A román nemzeti munka előterbelgyezésének biztosítása előfeltétel a románok számára és elenzelhetetlen előfeltétele a rendnek és az együttlako kisebbségi nemzetiségekkel való együttélésnek. Nem lehet a románokkal szemben saját országukban „numerus nullus”-t alkalmazni a nemzetgazdaság bizonyos terein. Amint akik ellenzik a nemzeti munka előterbelgyezésének mérsékelt és megfontolt megvalósítását, az közzetett uton radikális és szélsőséges érdekeket szolgál. A kormány meg fogja oldani a nemzeti munka elsőbbségének biztosítását mérsékelt, de egyuttal határozott és hatékony törvényes eszközökkel.

Dr. W. FILDERMAN a Legfelsőbb Zsidó Tanács és UER elnöke

Friedman Ferenc, a timisoarai-gyárvarosi orth. hitközség elnöke:

Kongresszus után — kongresszus előtt

Orth. Központ Iroda problémák

Ritka eset az ardeali ortodoxia életében, hogy delegátusok tömegesen gyűljenek össze. A múlt év decemberében csaknem teljes számban megjelent egy a rabbiar, mint a világi delegátusok. Úgy érezték, hogy a mai szorongatott helyzetben kifele is dokumentálni kell az egységet s kifejezésre kell juttatni azt, hogy Románia ardeali részében a konzervatív zsidóság képviseli a zsidóság többségét. Vége volt a kongresszusnak és a delegátusok abban a tudatban tértek haza, hogy a megválasztott vezetőség kezében újabb hat évre jó kezében van letűve az ardeali ortodoxia jövője. Nehány héttel a választások után az egyik zsidó lapban kezdtek olvasni, hogy megemléstik a választást, a másik zsidó lap pedig tagadta ezt. Végül kiderült, hogy a kultuszminisztérium visszavon. hatatlanul megemléstette a választást és új kongresszus megválasztását rendelte el. Jelen cikkem célja nem az, hogy ennek a miniszteri döntésnek indító okát kutassa. Törvénytelenség emberek vagyunk és belenyugszunk a minisztérium intézkedéseibe.

De ha már úgy adódott, hogy Ardeal ortodox vezetőiből újra találkoznunk kell, akkor ne csupán szavazásban merüljön ki ennek a kongresszusnak a tenkönyve, ne álljon a munkaprogram semmiresebből és felnapos szünetekből, ahogy az egyik delegátus a legutóbbi kongresszust a „szünetek kongresszusának” nevezte találóan, hanem a bizottságok munkájának párhuzamosan foglalkozzék a zsidóság életét és halálát nem turo problémáival. Nem tartom szükségesnek ezeket a problémákat felsorolni, hiszen a mindennapi élet eléggé rámutat ezekre az élet kérdésekre és csak az orvoslás módjairól kell beszélnünk.

Élőszóval mondtam el a legutóbbi kongresszuson, de ezúttal megisméltém, amit mondtam decemberben:

— Gondolkodó emberek vagyunk és a múltak hibáiból kell okulnunk. Lesűrítősebb kötelessége a kongresszusnak, hogy az alapszabályok néhány pontját módosítsa. Minden kongresszuson az első összejövetél a verifikáló bizottság megválasztása okozza. Ez a kongresszus kötelessége az alapszabályok szerint. Igen ám, de amíg a mandátumok nincsenek verifikálva, kik hivatottak ennek elvégzésére? Ebből következnek a félnapokat igénybevevő órák, amíg pékimerülés után kompromisszumos listát fogadnak el. Ezt olyképen kellene módosítani, hogy „a régi lépő képviselőtestületet válassa meg a verifikáló bizottság.”

A régi alapszabályok szerint a képviselőtestület 30 világi és 20 rabbi-tagból áll. Ezt a számszámú képviselőtestületet okvetlenül ki kell bővíteni legalább 50 világi és 50 rabbi-tagra. Ezzel a megoldással a Központi Iroda iránti érdeklődés szélesebb körre lehetne kiterjeszteni és nem fordulhama elő, hogy az Iroda nagy és fontos zsidó centrumokban képviselőtestület nélkül maradjon. Példa lehet a szomszédos országok hasonló szerve, amelyek kiemelkedően ortodoxiájú bizottságokkal dolgozik. Ez a szűkebb körű elégedettség magától hirt el. Egészen kis hitközségek rabbiájai, akik régóta benne vannak a képviselőtestületben, egész erejükkel harcolnak a bennmaradásért s így áll elő az a komikus helyzet, hogy Ardeal lepszámottebb hitközségeinek kisló tehetségű rabbiájai sohasem juthatnak abba a helyzetbe, hogy az ortodoxia eme legfőbb szerveinek ügyeibe beleszól-

niuk legyen. Ez a helyzet végeredményben elégedetlenséget, majd ellenszékedést vált ki és ezért kényyszerül az Iroda arra, hogy az Iroda anyagi bázisának előteremtése érdekében szankeiókat kell alkalmazzon, ami végeredményben csak félmegoldást jelent.

Ugyancsak meg kell változtatni az alapszabályok ama pontját, amely egy alelnök megválasztását írja elő. Aki ismeri az ardeali ortodoxia beállítottságát, tudja jól, hogy az akadémia és szefárd irányzat csak akkor tud együtt haladni, ha mindkét irányzatnak megfelelő képviselet van a legzárkább elnökségben is. Ennek érdekében okvetlenül szükséges, hogy mindegyik irányzatnak legyen egy-egy alelnöke, hogy mindkét irányzat kívánása honoraltsásk és legyen valaki, aki a

Az ardeal-banati izr. hitközségek kongresszusa

Az ardeali és banáti nyugati szertartású izr. hitközségek egyeteme május hó 2—5-án tartotta az évi kongresszusát Oradeán, óriási érdeklődés mellett. Az ünnepség május 2-án délután a Ciontemplomban tartott diszertációslellettel kezdődött és az alkalommal a zsidó rabbi doyen-je, Löwy Ferenc dr. a Rabbi egyesület elnöke tartott igen magas színvonalú, bátor hangú és mélyhatást kelto beszédet. Magát a kongresszust ünnepélyes ketetek között délután hat órákor nyitotta meg Adorján Armin dr. elnök. Félgyt költésnőzt a kongresszusnak az a körülmény, hogy most volt tizenöt esztendeje, hogy az Országos Iroda, ugyancsak Adorján dr. elnökével megalakult, így tehát 5 volt annak szellemi életrehívója. Miután tehát tartalmas és végepe felépített előki megvívóját elmondotta, a kongresszus tagjai megragadták az alkalmat, hogy szívből jövő ünneplésben részesítsék a nagy megbecsülésben álló elnököt. Schütz Alheri dr. az Iroda egyik alelnöke változa azt a páratlan energiát, áldozatkészséget, melyet az zsidóság szempontjából és az iroda érdekében kifejt annak elnöke. Hasonló értelemben méltatta dr. Adorján Armin dr. néhány szóban közzölte meg az ünneplést. Lax Salvador, az Iroda főtitkára terjedelmes és minden kérdést felölölő évi jelentését olvasta fel.

A jelentés megolvait, hogy az államségelyt az eddiginek egyhetedére szállították le, ugy hogy hét nulló helyett a zsidó felekezet kilencszázzer lej segélyben részesül.

Nyíri Jenő timisoarai hitközségi elnök ugyancsak Adorján dr. elnökségét és az Országos Iroda munkáját, annak eredményeit méltatta.

Másnap, hétfőn folytatták a kongresszust a Zsidó liceum tornatermében. Ez alkalommal Rosen-thal Mór dr. a szövetségi alkotmány módosításáról beszélt, Fischer József dr. irodai társelnök pedig az Országos Iroda tizenötévesztendő életéről és működéséről tartott tartalmas beszámoló beszédet.

Az ügyrend tárgyalását azután megszakították és a kongresszus maga kegyeltes ünneppé alakult át, minthogy néhai Keeskeméti Lipót főrabbi emlékének áldoztak. A szónok Vágóvölgyi Lajos dr. aradi főrabbi volt. Nem is beszédet, hanem magyszabasu tanulmányt, illetve essayt adott elő és színes hasonlatokkal, alapos stúdiummal felépített beszédében állított monumentumot Keeskeméti Lipót kemény alakjának. A magas színvonalú beszéd nagy hatást keltett halgatóságában.

Délután kulturreleadás volt ahol Kabos Béla dr. a kulturbizottság elnöke tartott frappans és szép

frakciók bizalmát bírja. Talán lehetősége volna a minisztérium beegyezését megvárni arra, hogy a most összeült kongresszusnak fentiekre vonatkozó határozatai visszaható erővel bírjanak már a mostani kongresszusra is. (Ennek lehetőségét már múlt szavunkban lezögeztük. Szerk.)

Ha azonban az adott körülmények között ez a megoldás nem volna keresztülvihető és a béke érdekében le kell mondanunk az ugynevezett kiütről választandó politikai alelnök személyéről, vegyünk fel egy hiteltalnak alelnököt. Olyan személyiségre legyen, aki egyik irányzatnak sincsen lekötve, de megbízhatósága, vallásossága, intelligenciája és az ügyekben való jártassága az összes frakciókat kielégítse. Ezzel a megoldással biztosítani lehetne az Iroda nyugodt toábbműködését és az ortodoxia fejlődését.

Felkérem az ardeali ortodoxia vezetőit, ha nem akarják, hogy ellenszékedés, széthúzás dűljön köztünkben, ha nem akarják, hogy kajajász úrokim rengessék meg az ortodoxia bástyáit, akkor intézkedjenek ma-előbb, hogy beteljesülhessen: oájjánál hol hoom jachdov...

beszédet. A program szerint Drechsler Miksa dr. timisoarai főrabbinak kellett volna előadását megtartania „Keeskeméti Lipót filozófiája” címen. A timisoarai főrabbi azonban váratlanul elhívták Oradeáról és így a klasszikusan szép és mély gondolatokban gazdag előadást a főrabbi neje edta elő költötte.

Közben Lakatos Aladár dr. bankigazgató, az aradi hitközség elnöke tartott határos beszédet a hitközség belső ügyeiről és felszólalt Kelenen Gábor dr. aradi ügyvéd, valamint Friedmann József dr. szatmari főrabbi tartott előadást.

Vasárnap este a Zsidó liceum tornatermében szavazolevan terített bankett volt, amelyen az első felszólaló dr. Konrád Béla oradeai hitközségi elnök volt. A banketten újbol meleg ünneplésbe részesítették Adorján Armin dr.-t, az iroda elnökét. A chisineui Ia Crisii delegátus dr. Adorján Armin nagy munkájáról beszélt és sikerült tisztelet mondték még Lakatos Aladár, Kovács Gyula dr. Kepes Miklós dr. és ezzel a bankett véget ért.

A kongresszust az egész országból üdvözölő burokkal keresték fel a zsidó intézmények így a burocsútti hitközségek országos szövetsége, valamint az ardeali orth. Központi Iroda is, mely utóbbi sok szerencsét kívánt a kongresszusnak a zsidó köz érdekében végzendő munkájához.

Az új leMBERGI VOJVODA NYILATKOZATA

Lembergben most foglalta el hivatalát a kerület új vojvodája Bilyk, aki egy gyűlésen kijelentette, hogy nem fog tűrni a vajdaság területén semmiféle zsidóellenes excessusokat és ha volnának, azokat a legerélyesebben meg fogja torolni. Ugyancsak érdekes nyilatkozatot adott ki a keletgaliciai ukrán intellektuelek is, akik méltatlannak tartják hogy egy kultúrnap fiaia zsidóellenes kilencsókere ragadtassák magukat.

~~~~~

— Évek óta URODONAL a legbiztosabb gyógyszer a reumás fájdalomnak, a köszvénynek, ideges tüneteknek, migrénnek, elhajasodásnak. Az Urodonal gyors javulást, vagy teljes gyógyulást hoz. Százezrekre rag azoknak utána, akik fájdalomtól az URODONAL után szabadultak meg.

Az angol fascizmusnak

alkonyodik?

Degrelle bukása után, egy másik „inges” mozgalom gyengüléséről számolnak be a hírek. Az angol törvényhozás mintaszerűen bebizonyította, hogyha egy kormányzat — ha akarja — néhány erőlyes paragraffussal, amelyet komolyan is vesznek, véget tud vetni bármilyen szélsőséges mozgalomnak. Ott nem mondták, hogy „hadd játszanak a gyerekek” és széjfel is ugratták Mosley mozgalmát. Nincs talaja az antisemita-fascista mozgalomnak Angliában, de lehetett volna befolyásolni az embereket és a lavina sem indul el másképpen, minthogy egy kis kavics megmozdul a hegy tetején s mikorra a völgybe ér, mindent elpusztító lavinává változik át. Ilyen „kavics” volt a müncheni sörházban ama „hetek” tanácsa, akiknek élén Hitler állott, amíg végül lavinává változott, csak — sajnos — még nem érkezett le a völgybe.

Sir Oswald Mosley háromnegyed millió szavazatból tizenötötzetet kapott a legutóbbi közválasztáson. Ez még a Degrelle debacle-jánál is kiadósabb. Most meg azt írják a londoni lapok, hogy leghevesesebb két alvezére hagyta el a feketéinges tábor, mert rájöttek arra, hogy sem a német, sem az olasz metódus nem kopirozható le a brit szigetországra. Ezért otthagyták Mosleyt és új utakat keresnek s valószínű, hogy ez az út sem lesz mentes a zsidóellenes megnyilatkozásoktól.

Rheumás

Mindenemő fájdalomknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togal-tabletták biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrel ajánlják e szert, On is bizalommal használhatja. Meglepon kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmiféle más szer nem használt. Egy kísérlet meg fogja győmit! Kaplats gyógyszerárakban és drogeriákban 42,14 és 3 tabletás csomagolásban.

A megváltott élet

MISZTIKUS TÖRTÉNET.

Néma volt az éj, az imakopogató mélyen aludt, vele egy szobában szép hajadon leánya, Hirtelen felriadt a leány, úgy rémlett neki, hogy a kalapács, mellyel apja korán reggel és késő este imára hivatga az istenfélő népet, hogy a kalapács halk rezással cseng föl — meg lesiklik, föl meg le. — Apám, nem hallod a kalapácsot? — szólt a leányka.

— Nem hallok semmit, Ugyan mit zavarsz? Aludj — dűmgyögte az apja bosszankodva.

A leány ifjelt szemmel bámult az éjszakába, ime most tisztán hallotta a halk, félszemlet csendest: föl meg le, föl meg le a kalapács.

— Apám, nem hallod? Valaki meg fog halni az utcánkban — és hirtelen, mintha súlyos kéz markolt volna a szívét: — Isten aki él! A rabbi az!

E pillanatra elnémült a kalapács. Kinn az ablakon kopogtatott valaki, sietős volt a halk kiáltása:

— Kéj föl a kopogtasd kalapácsodat és érteszd a népeket imára, hadd mondjanak szóllárt!

A rabbi haldoklott.

Nemsokára felcsendült minden ajzón a jól ismert három kalapácsütés. A leány nézett, hallotta a felkeltes hangot és apja töredék lépett.

A rabbi meghal, de könnytelen marad a szeme. A rabbi meghal, gondolta, én pedig élek.

Jelenleg az a helyzet, hogy a fascizmusok folyton gyengülnek a nyugati országokban és ha valóban megfelelnek a valóságnak azok a pesszimistákus híradások, amelyek a német gazdasági élet közeli összeomlásáról szólnak — Schacht sem volt valami nagyon optimista Brüsszelben — akkor remélni lehet, hogy az elért kulminációs pont után lassankint bealkonyul a diktatúrának Európában és vége lesz az erőszak uralmának, hogy helyet adjon újra a megértésnek, a demokráciának, az emberszeretnek, amelyet az utóbbi években detronizálni akartak.

Egy emléktábla, amelynek

sorsa születése pillanatában

megpecsételődött

Egy baseli professzor, névszerint Schabod, beadványt intézett az ottani kaszinó igazgatóságához, amelyben azt kérte, hogy engedjék meg egy emléktábla beépítését az épület falába annak emlékére, hogy 40 éve annak a történelmi eseménynek, melyet az első cionista világgongresszus megtartása jelentett. Az igazgatóság elutasította a kérést azzal az indokollással, mely szerint „a hitleri propaganda annyira megerősödött Baselen, hogy antisemita hangulat van, amelylyel számolni kell.”

A baseli „Israelitische Familienblatt” azt a megiegyezést fűzi ehhez a nyilatkozathoz, hogy egy ilyen antisemita hangulatot nem lehet észlelni Baselen. A kaszinó elnöke: Hoffmann is nyilatkozott s ebben azt mondja: a baseli városi kaszinóban nagyon sok kongresszust tartottak már, de eddig még ilyen kéressel nem jöttek hozzájuk.

Kétségtelen, hogy különféle motívumok játszanak közre, amiért a kérést elutasították. Mi elhiszük azt, hogy erősödött az antisemitizmus is a kis svájci városban, de a meg nem értésnek is szerepe van. Elvégre

Májusban

a tavasz igazi hónapjában

bemutatjuk

a legutóbbi időben beérkezett

SZÖVET

különlegességeinket

KATZ

Posztóáruház

Oradea, Strada Avram Iancu 1. szám

Áraink rendkívül olcsók!

nem hiszük, hogy sok olyan kongresszust tartottak volna ott, amelyből egy ilyen hatalmas mozgalom támadt volna, mint a cionizmus. Ugy eszmei, mint gyakorlati szempontból korszakot indított el az első bázei cionista világgongresszus. Milliokat mozgatót meg, mind az öt világrészben. Mi ugy véljük, egy ilyen emléktábla felerősítése a baseli kaszinóknak nem ártott, hanem használt volna. Mi ugy gondoljuk, hogy az épület történelmi értékét emelte volna egy ilyen márványtábla. De mit tegyünk? A kaszinó igazgatósága fél és nem tartja rezonnak, hogy megengedje annak felerősítését, amely hirdette volna (meddig? időtlen időkig, vagy amíg Hitler pribékjei akarják?) azt, hogy negyven évvel ezeltől egynehány zseniális zsidóember eszméje és munkája folytán hatalmas építő és regeneráló munka indult meg a baseli kaszinó épületében. De minek is a tábla? A zsidók szívében él ez a tábla, márványnál maradandóbban. 1897—1937 két

lekedetet az Uristen jó angyalai,

— Adok egy évet — mormogta az agasztján. De az agasztján esalt, mert nem volt többje, csak egy félszendeje.

A bocher elment az imakopogató háza mellé, kint állt a leány.

— Hát te nem adsz semmit a rabbinak? — kérdezte a bocher.

— Az életemet, az egész életemet adom, — zokogott a leány.

— Beirhatom?

— Irjad, irjad!

A bocher beírta a leány egész életét.

Még ugyanabban az órában felkelt ágyáról a rabbi. Még ugyanabban az órában kiterítve feküdt ágyában a leány.

Ki is vitték másnap a jó helyre, a temetőbe.

A rabbi fölöttül, oídám volt és szép volt, bölcsességnek híre járt az egész országban.

Ejszaka a talmudot böngészte. Egyszer mintha hallotta volna, hogy odakinn, az ablak alatt, valaki énekel. Dallamos leányhang volt. Kinyitotta az ablakot: nem volt ott senki. De az ének zengett, melegen, rejtelmesen. Tavasz éjszaka volt.

Ekkor a rabbinak megfohatatlan, különös érzése támadt. Könnyű, szárnyalt volt a lelke, dalt, ny szerelét volna, tavasztól iltas világi világt. Minthogyha az ablak alatt fölcendülő ének az ő ajkából röppent volna ki.

evszám s mi zsidók, akik évezredekben számlunk és teli vagyunk „évszámokkal”, ezt sem fogjuk elfelejteni, akár lesz márványtábla a kaszinó épületén, akár nem!

Egy kis történelmi „helyreigazítás” Dr. Löwy Ferenc tárgy-muresi főrabbi cikkére

Néhány héttel ezelőtt igen érdekes cikket közöltünk dr. Löwy Ferenc tárgy-muresi főrabbi tollából, amelyre most egy hasonló érdekességű cikkben replikát küldünk, amelyet a kiváló hebreista: Chaim Jehuda Ehrenreich, homonni tudós-főrabbi, az „Ocar Hechaim” szerkesztője küldött be főszerkesztőnkhez:

— Az igazság és béke kedvéért nem mulasztatom el — írja a főrabbi — hogy Dr. Löwy Ferenc főrabbi or cikkének egy tévedésére hívjam fel a figyelmet. A hitehagyott Lichtensteinről van szó, aki nem a pozsonyi jesiva növendéke volt, hanem Oroszországból 6 éves korában érkezett Magyarországra. Efraim Deimard, a híres bibliográfus „Zichron bat Am” című 17 évvel ezelőtt New-Orleansban megjelent könyvében a következőket írja róla:

— Egy alkalommal (1873-ban) Berlinben voltam dr. Beer könyvkereskedésében, amikor is Beer dr. egy ötvenév körüli hosszúságú állatú férfire mutatott, aki egy könyv olvasására volt elméltve.

— Egy orosz zsidó ez, aki itt Berlinben mint misszionárius működik és Lichtensteinnek hívják — mondta dr. Beer. Ezután tanula voltam, amint Lichtenstein letette a könyvet és azt mondta: „Adjon nekem kérem taliszt, fillint és cicsert.” Dr. Beer csodálkozással kérdezte: „Minek Önnek ezek a kevszerek, talán vissza akar térni a zsidósághoz?” „De hogy — tiltakozott Lichtenstein — csak családomat akarom meglátogatni Oroszországban és azt csak mint zsidó tehetem meg.” Hat évvel később Argievbé érkeztem, ahol

Derech Hakodes (Szent Ut) c. könyv került a kezembe. A könyvben a keresztény világlátás és a keresztény világnézet keveredik egymásba. Ki lehet ennek a könyvnek a szerzője? Nem-e keresztény ember? Nem — mondták — hanem egy tudós beszarabiai rabbi, aki jelenleg itt tartózkodik Argievbén és gyógyítja a meddőseket, minden betegsére van gyógyírja és pldent vesz. Szállásomra mentem és találkoztam a „tudós rabbi”-val, Lichtenstein volt.

— Hogy van? — szólottam hozzá. Hogy jobb, mint szentéletű chassideus rabbi, vagy mint keresztény misszionárius Berlinben? Aznap eltiint a városból. Chassidjai nagyon szomorkodtak. Három évvel később Kiewben működött, de akkor már mint misszionárius. Azután nyomasztott. Elhagyta Oroszországot Ezután tiint fel Magyarországra, ahol előéletét nem ismervé, rabbinak választották. De az „Oesterreichische Wochenschrift” leleplezte a megszökött — mint rabbi, majd Budapesten mint misszionárius tiint fel.

Fentieket azért közöltem, hogy meg tudja a zsidó közönség az igazságot, amit azt lelent, hogy Lichtenstein nem volt a pozsonyi jesiva növendéke és fogalmam sincs róla, hogy dr. Löwy honnan vette téves adatait. Mint történelmesnek, kötelességem az igazságra rámutatni.

Ehhez hozzáténi valónk nincsen. Részünkről legfeljebb csak annyit legyzünk meg meg, hogy kár a nyomdáfestéért, ami Lichtenstein volt misszionárius-rabbit illeti. Elvégre a múlt században, ha egy ilyen kétélű ember feltiint, akkor komolyan fáj és komolyan is vették, ma már azonban egy régi gyűjtőfogalom illik rá, amit egy szó jellemez legjobban, „széllámos”. Már pedig mint ilyenért, kár vitatkozni.

A szöke haj is büntetendő

Egy sürihi zsidó újsg írja: Berlinben egy feketehaju ur — kétségeltlenül zsidó — sétál egy szökehajja nővel. A Gestapo-nak, a titkos rendőrség Rauscha című (fajnyilatás ellenőrzésre szervezett) osztályának egyik titkosrendőre meglátta őket és

AZ ORVOS TANÁCSA

„Ne keseredjen el — mondta az orvos pacienseének — összes hugyszervi panaszai gyorsan enyhülni fognak: fájdalmai, égései megszűnnek, a vizelet ismét tiszta és normális lesz, el fogja felejteni a nyakas és allatomos cococococokat, ha a

PAGEOL-T

ezt a kitiunó gyógysszerrel fogja használni. A Pageol meggyógyítja a gonorrhéat, cisztitist, megszünteti a folyást, tehermentesíti a prosztatát és megelőz mindenféle komplikációt. Készlet: gyógysszeráruban és drogériákban

rögön megszökött a párt. Hogyan mérészel egy zsidó szöke nővel — tehát árjálnal sétálni? A nő, dacára szép szöke hajának, igazolva zsidó származását. Tehát nincsen „fajnyilatás” jelen. És mit tesz a hitleri örület, amelyben, mint minden örületben, van rendszer. Néhány nap múlva felhívották a szöke nőt és felszökötték, hogy tessék be a hajját feketére, mert zsidó nőnek nem lehet szöke hajja. Streicher kimondta a szentelőt, hogy a zsidók fekete göndörhajjuk, hogyan merészel egy németországi zsidó nőnek szöke haja lenni. A „Führer” elrendelt, hogy a szöke zsidók fessék be feketére hajjukat.

Kérdésheti az olvasó ereketián, hogy középkorban az inkvizíciók korába jutottunk vissza? Bárson és nyugodt lélekkel válaszolhatjuk, hogy nem! Ez nem középkor. Mert ehhez képest a középkor a felvilágosodás koraként volt az emberi nemesség példaképe. Akkor vallási fanatizmussal fittók máglyusok égettek el zsidók, keresztel vitétek elfogultság és harci aseretele keresték a „pitézeket” a zsidó gettók ellen. De most, ebben a „modern” században (pfiu) kultüremberek a rendőrségre titáznak Berlinben és felszökötték őket hajuk megfessésére. Ez több a sárga foltnál. Ez több mindennél.

... és vannak emberek, cégek, vállalatok, intézmények, amelyek még ezek után is német rendelnek és nárszólnak. A szökehajja írja bestiak pedig feketére mázoltatják szegény zsidó nők hajját... örület... örület... örület... Nem, semmi, semmi, Folyton az öröm, a boldogság éneke.

— Milyen boldog asszony lett volna! Két kezével a mellét verte a rabbi, az őzbe csavarodott szakállát tépdeste, sirt és zokogott.

Igen öreg volt már a rabbi. Hogyha a könyveit bujta, néha fátyol borult a szemére, ilyenkor meg kellett állnia a tanulásban. Az idegen elrabolt életnek minden öröme számára fájdalom meg kin volt.

Meg szeretett volna látni, de nem tudott. Körülötte kidültek az emberek. Először élete társai szálltak a sirba, azután a bocherok, hűségese fanatizmusai, utóljára az, aki az éneket gyűjtölte. Magányosan élt a rabbi, ágatlan, leveletlen fatörzs, melyet a szél kidönteni nem tudott.

Már a gyeröke is, akitet annak idején megáldott, már azok is agasztányokként cipelték életük terhét, azután ök is meghaltak.

A rabbi idegen volt az élők között, nem értették, nem értették... Mikor közeledek el az én időm, oh lány! — sóhajtozott a rabbi. Meddig akarasz meg élni?

Egyszer éjjelkor fajkiáltás hangzott fel az udvarról, olyan mint a haldokló.

— Most meghalt! — szölt a rabbi. — Hala legyen neked Uristen!

Reggel a bocherok halot találták a rabbit, ott feküdt könyveit előtt.

M. J.

Orthodox kóser vendéglő Párisban! A párisi világiállás látogatóinak figyelmébe ajánljuk Hartmann Simon orth. kóser vendéglőjét Paris Ardeali konyha, szolid árak! 4-e. Rue Ferd. Duval 19.

— A lány! — cikázott föl benne valami. — Most dalolna és szabad volna, mint a madár! A rabbi a talmud fölé hajolt és sirt.

Nemskókára egy nyári éjszakan járca mamor szállta meg a rabbit. Az énekek énekét oloasta, — óakint szeretemesen dalolt egy fülemle. Az ablak alatt boldog kacagás hangzott, majd egy csóknak ékes eselőhangja.

Nem volt odakint senki. A rabbi úgy érezte, minthogyha valaki hozzászólt, forrón megcsókolta volna. Melegséget és odadást érzett magában. Kitárta a két karját, minthogyha egy erős nyakati akart volna körülfogni. — Valami nagy boldogság, eddig ismeretlen vágyakozás könyvet préselt a szeméből.

— A lány — cikázott föl benne egy emlék. — Most boldog volna!

A rabbi a könyvébe mélyedt, de nem ériette meg azt, amit oloaszt.

Egy esztendő múlva, taraszalon, a rabbi rejtőzetes fájdalmakra ébredt. Minthogyha kettéhasított volna valami a testét, minthogyha ki akart volna szakadni belőle, ami hozzá volna nőve, hus az ő husából, vér az ő véréből. Mély jászótt bugótt az éjke.

Egyszerű volt a kinsja, elosztette az eszmeletet. Amikor felébredt a kábulatból, minnyogást hallott, eljárt, mint egy újszülött gyermek kiáltása.

— Jaj nekem — sirt a rabbi. — Ettől is megfosztottam.

Ezenül minden este hallotta ezt a gyermekesrást, egy tisztán csendülő női hang pedig gyönyörű bílésszókat énekel és néha olyan volt ez, mint hogyha az ének a rabbi ajkáról röpcent volna.

Az idő eljárt, hatszor ismétlődött a kin meg a gyönyörűség, ugyanugy, mint azon az éjszakan. — Gyereksírás töltötte be az éjt, de jakanótát gajdolt egy női hang — azután csend lett sokára.

Ekkoriban a rabbi már hervadozni kezdett.

Örömök éneke csendül az éjszakanban, a rabbi a Talmud fölé hajolt és ezt gondolta: — Most lett barnicoma az elsőszülött fia. Ettől is megfosztottam.

Elmúlt több év, egyszer új örömkörös zendült. A rabbi a talmud fölé görnyedezve mondotta: — Most viszi chupót alá az első leányját. Jaj nekem, ezt is elvettem föle.

Minél új, meg új ének hangzott. A boldogság dalai elszomorították a rabbi hanyalló életét. Valami nagy fájdalom tépdeste lelkét: — Milyen boldog anya lett volna!

Néha már türelmetlenül várta, hogy meghallja egyszer a bánat hangját is. Hogy nem lett volna csupa boldogság a leány élete, melyet ott érzett tagjaitban és szívében. Gyermeke meghalt talán, ura előtte szállt a sirba: Oh, palamit, ami fájdalom!

157 évvel ezelőtt halt meg és azóta keresi örököseit

Negyvenmillió fontsterling, melyet D'Aguiar lord, Toledó marannos püspöke hagyott örökségül

Nem találják őket, holott a króziusi vagyonnak Csehszlovákiában, vagy Magyarországon és Ausztriában, esetleg Romániában is élhetnek törvényes utódai.

London. Elt egykor Spanyolországban egy előkelő nemes család. Olyan család, amelyből sok van jelenleg is Spanyolországban és Francó oldalon harcolnak. Ezek a nemesi családok azért is érdekesek, mert mint mondják, azok a családok, amelyek kidüdják mutatni, hogy zsidó vér is folyik ereikben, azok egy kicsit büszkéek is erre, mert ez azt bizonyítja róluk, hogy legalább 4—500 éves multra tekinthetnek vissza. Egy „kevé” zsidó vér nem árt, gondolják, bár leletségek, hogy amióta a németek is beleavatkoztak a spanyol belső ügyekbe és „önkémeseikkel” képviseltetik magukat a parlament polgárháborúban, azóta már nem is olyan nagy dicsőség az a bizonyos kis zsidó vér.

De térjünk csak vissza arra a bizonyos előkelő nemesi családra. Úgy hívják őket D'Aguiar. Nagybirtokosok. Gyönyörű szántóföldjeik vannak, szépséges kastélyok és nyájak, ménesek, ami egy ilyen nagy vagyonnal együtt jár. És szököttékben termett az édes nehéz spanyol bor, amely annyira jellegzetes teszi ennek a most önmagát emésztő félszigetnek hangulatát. Kifelé, a nagyvilág előtt kereszténynek voltak a D'Aguiarok, valójában pontosan megjelentek a miséken, de

pénteken este lementek a titkos házi kazamatákba és ott gyertyát gyújtottak a szombat tiszteleére.

Ez a család is marannos volt. Titkos zsidók, illetőleg akik titokban megtartották a zsidó rituálék egy részét. Ezért följelentették őket az inkvizíciónál. A ház majorescoját, az öreg D'Aguiar nagyon megkínözték, de nem tudták vallomásra bírni. Végül azzal büntették meg, hogy elrendelték: katolikus papnak kell adja fiát. Így lett a fiatal D'Aguiarból pap. Nagyon tehetséges pap lehetett, mert egészen fiatalon püspökké szentelték. Úgy hívták, hogy Rafael Mózes D'Aguiar. Toledóban volt püspök, ebben a csodaszép, romantikus ősi spanyol városban. De még ebben a pozícióban sem tudta megakadályozni, hogy ne vigye újra az inkvizíció elé apját, anyját és leánytestvérét. Az apa meghal az auto-de-fén leányával együtt. Csak anyja maradt életben. Egyszer megtudta nemskókára a bűnt is, amiért apját halálra kínozták. — Megtudta, hogy szülei titokban zsidók.

— És a toledói püspökök felelőre az önzert és azon a rémes éjszakan, amikor a nagy titkok megtudja, ő is zsidóvá lesz és úgy érzi, hogy nem bírja ki szülőföldjének tömjénlúttól és elégetett zsidók pörköltühszagától telített levegőjét. Pénzzé teszi a hatalmas vagyont és elhagyja az inkvizíciók földjét. Vele megy anyja és egy bátyja is. — Hollandiába mennek, de ott nem marad sokáig, mert úgy érzi, hogy túl közel van az inkvizíció honához. Tovább megy Európa keletje felé és megérkezik Bécsbe.

MI LETT AZ IDŐSEBBIK D'AGUILARRAL

Anyja halála után átvészi a grófi birtok bérletét. Az ezen a vidéken furcsán csendő spanyol nevet felcseréli a Weiner névre. Ez a régi spanyol nemes, spanyol nyelven héber betűkkel feljegyzti, úgy a maga, mint öccsének egész világozatos életét. Feljegyzi a spanyolországi emlékeket, az inkvizíció, a Mária Terézia 300.000 tallérját. De aztán megszakad a feljegyzés, mert előbb hal meg, mint londoni öccse. A kostolovici temetőben nyugszik D'Aguiar Weiner, smint az a márványtáblán áll, ott a virágos sírhant fölött.

AMIKOR MARIA TEREZIA URALKODIK ÉS FELEPITIK A RAGYOGÓ SCHÖNBRUNNT, A VOLT PÜSPÖK PENZEN.

Mindenekelőtt megszerzi egy cseh grófnak Hodecin mellett birtokának bérletét, hogy anyjának, aki nagyon öreg és törődött már, nyugalmat biztosítson. Anyja a birtok marad, ő pedig Bécsbe megy, ahol letel-

lepszik már. Vallásához tökéletesen ragaszkodó igazi zsidó. Templomot is épít, amelyik ma is fennáll. Márványtábla díszíti ma is ezt a templomot, amelyen rajta van az adakozó neve és a templomban ma is méceset gyujtanak halálózási évfordulóján. Összeköttetése van a császári udvarral is és Mária Terézia is hozzáfördül, ha pénz dolgában megszorul. Ekkor készülnek el a schönbrunni kastély tervei. Mária Terézia el van ragadtatva a terv grandiozitásától és nagyszerűségétől. De nincs elég pénz a nagy terv megvalósítására. Rafael Mozes D'Aguiar-nak, a volt toledói püspöknek azonban van. Háromszázezer tallért ad kölcsön a császárnőnek és ebből építik fel a világ egyik legszebb királyi kastélyát. Közben kitör a porosz háború. Mária Terézia nem tud fizetni. S mit szoktak ilyenkor tenni az uralkodók (sokszor még a pörpök is). Bosszantani kezdi hitelezőjét. D'Aguiar-nak is azt tanácsolják jóakarói, hogy a császárnő haragszik, mert nem tudja visszafizetni a tallérokat. Vigyázzon, mert megbüntetik, ha sokat járják Bécsben, amit nem szeretnek adósi. Bőnhódnie kell, mert a nagy kölcsönt adta. Mennie kell újra vándorolni s nem tudja hova?

KIKÖT A SZIGETORSZÁGBAN.

Hova? Nincsen sok választása. Talán a legjobb lesz Angliába mennie? Mégis csak azt lehet a Szabadság országának nevezni. Anyja már meghalt a csehországi birtokon. Elbucszik bányától és elindul a Themse partjára.

Még mindig van annyi vagyona, hogy egy kisebb bankházat nyisson. Nagyon ügyes kezű ember, mert Angliában is gyarapítani tudja vagyonát. Tagja lesz a lordok házának is. Így jutott el a toledói püspök Bécsen át az angol lordok házáig.

1780 július 2-án hal meg D'Aguiar. Senki sem kíséri ki utolsó útjára. Nincs családja, nincs senkije. Csak hűségese gazdaasszonya marad, akire halálos ágyán huszonöt ezer fontot hagyományoz. Ennek a Lopez asszonynak utódai ma is élnek és hatalmas vagyonnal rendelkeznek. Viszont a lord vagyont az állam vette kezelésbe.

Háziasszonyok öröme! Minimális költségzés! Speciális szerkezet! „ELITE“-üzemű leghérzománc kiviteiben, tűzálló samott béléléssel Szémió, Oradea „ZEPHEIR” kályhagyára Esslingeni faredőnyök. Acéllemez redőnyök. Kérjen díjtalan árjegyzéket.

a gazdátlan örökségeket és ez a hivatal időnkint hirdelményekben hívja fel az esetleges örököseket figyelmükre arra, hogy „pénz áll a hához”.

Nemrégiben is megjelent az erre a célra szolgáló hivatalos lapban egy felhívás, amely röviden azt mondja:

Jelentkezzenek a volt toledói püspök örökösei, mert hiszen nem kevesebb, mint negyven millió fontról van szó, amelyet pontosan 157 éve kezel az angol államkincstár és még mindig nem évítt el az erre való jogá azoknak, akik igazolni tudják, hogy leszármazottai D'Aguiar Mozes Rafael iordnak, a volt püspöknek — és bankárnak.

Negyven millió font az megfelelő körülfelöl negyven milliárd leinek. Gazdátlan króziusi vagyon. Ha volnának olvasóink között olyanok, akiket Weinernek, Aguiar-nak hívnak és okmányokkal igazolni tudják, hogy valamelyik ősiük Spanyolországból származott és marannos volt, ha élt egy ősiük Csehországban, a Sternberg grófk birtokán, jelentkezzenek. Minél előbb jelentsek be igényüket Londonban, mert

negyven milliárd lejrl van szó. Itt van mindnyájunk szeme előtt, de mi szegény halandók nem tudunk hozzájutni. Mert nem volt ősiük sem spanyol püspök, sem pedig angol lord.

Ha nem az angol hivatalos lap írta, ha nem történelmi dokumentumok igazolnák, azt hinnék, hogy egy regényíró fantáziája eszelte ki ezt az egész történetet, de ha mindenki halott is már, ősiük és utódok, egy bizonyos,

negyven millió fontot kezel az angol kincstár, mint a régi XVIII. századbeli lord íthagyott hatalmas örökségét...

A ZAVARGASOK ÉVFORDULÓJA.

Jeruzsálem. Április 19-én volt az újabb palesztinai zavargások kezdetének első évfordulója. Az évforduló alkalmából gvászianepélyek és istentiszteletek voltak Jeruzsálemben és az ország különböző zsidó centrumaiban az elesett hősök emlékére. Az arab lapok is megemlékeznek az évfordulóról és felszökötték az arab vezetőket, hogy nemzeti ünneppé proklamálják ezt a napot.

Az ardeali zsidók találkozóhelye! BERKOVITSNÉ (Oradeaiól) orth. kóser éiterme BUCURESTI, Str. Lăpsucani 7. Telefon: 462-91. Sococ hátamögött. Postavámmal szemben. Elsőrangú erdeali konyha!

PALESZTINA

Egy év mérlege rövid szavakban

Április 19-én volt egy esztendeje, hogy a palesztinai nyugtalanságok kitörték. Súlyos időkét élt át a palesztinai zsidóság és nem volnának hü krónikások, ha azt íránk, hogy a nyugtalanságok megszűntek, vagy talán a kérdés mérlegfóga kihirták volna. Kétségtelenül fordulóponton vagyunk és a királyi bizottság jelentése után úgy véljük, hogy a brit kormány józansága és mérséklete megtalálja majd annak módját, amely révén biztosítani lehet majd az ország továbbfejlődését, mindaddig, amíg kiépül és felépül a zsidóság nemzeti otthona.

Lássuk mi történt egy év alatt?

1936 április 15-én. Gyilkosság Tulkeremben.

17-én. Nagy demonstrációk Tel-Avivban.

19-én. A jaffai nyugtalanságok kitörésének napja.

22-én. Proklamálják az arab általános sztrájkot.

27-én. Közbelép a brit hadsereg.

Május 5-én. Letartóztatják az arab sztrájkvezéreket.

6-án. Az angol alsóházban bejelentik, hogy nem szűnik meg a bevándorlás.

15-én. Proklamálják az arab adósztrájkot.

17-én. Ostromállapot Jeruzsálemben.

18-án. 4500 certifikátot adnak ki. Királyi bizottság kiküldetésének tervét jelentik be.

21-27. Súlyos harcok felkelők és katonaság között.

Június 2-án. Az arab városi tanácsosok sztrájkja.

3-án. Rendelet a sztrájk ellen.

9-én. Ormsby Gore kijelenti, hogy csak a nyugtalanságok befejezése után küldik ki a királyi bizottságot.

11-én. Támadások zsidó kolóniák ellen.

14-én. Kihírdetik a halálbüntetések életbe lépését a terroristák és szabotálók ellen.

19-én. Vita a londoni parlamentben a palesztinai helyzetről.

Július 6-án. Nagy katonai operációk kezdete.

21-én. Kinevezik a királyi bizottság tagjait.

Augusztus 2-án. A kollektív büntetések aól mentesít az arabokat a legfőbb törvényszék. 16-án. Bombamerénylet Tel-Avivban.

20-án. A két ápolónő megöletése Jaffában.

25-én. Nuri pasa közvetítése.

Szeptember 3-án. Ormsby Gore levele Weizmanhoz. Nem lesz bevándorlási tilalom.

7-én. Bejelentik a nagy katonai egységek odaszállítását.

10-én. Erősödik a terror.

11-én. Drill generális megérkezik Palesztinába.

29-én. Koronatanács Londonban Palesztina ügyében.

Október 2-án. Ostromállapot.

12-én. Megszűnik az arab általános sztrájk.

22-én. Megkezdődik az arab bojkott a zsidó üzletek ellen.

27-én. Fauzi Kaukdji megszökik az országból.

November 5-én. Elindul a királyi bizottság Londonból.

6-án. Az arabok elhatározzák, hogy bojkottálják a bizottságot.

12-én. Megnyitják a királyi bizottsági üléseket.

16-17-én. Sir Artur Wauchope főkományszó kihallgatása.

25-26. Weizman kihallgatása.

December 8-9. Sertok, Ruppín stb. kihallgatása.

1937 január 5-én Leonard Stejn kihallgatása.

13-án. A mufti kihallgatása.

18-án. A királyi bizottság befejezi munkáját.

Február 11-én. Jabotinsky kihallgatása Londonban.

21-én. Tiberiasban újra nyugtalankodás.

Március 6-án. Jeruzsálemben újra terrorakciók.

21-én. Arab felhívás a nyugalom megővására.

30-án. Zsidó biztonsági hadtest felállítás.

Április 5-én. Az angol sajtó az ország kettészétésének tervét hozza.

ANGOL TISZTVEISELŐK INTRIKÁLNAK. Jeruzsálem. „A Dawar” héber napilap közli, hogy azokon a titkos üléseken, amelyeken a királyi bizottság az angol tisztviselőket hallgatta ki, a tisztviselők olyan tervet terjesztettek elő, amely a további zsidó kolonizációt lehetetlenné tette volna. E terv szerint nem kanton rendszer kell, hanem egészen kicsi autonóm területekre való felosztás. Így zsidó területek volnának, Emek Jezreel, Felsőgalilea, Alsógalilea, Samaria, Saron-völgye, ezzel szemben Nazaret, Ramalla, Bethlehem keresztény autonómiát kapna. Az ország többi részében arabok volnának az urak. Jeruzsálem volna ezeknek a kis önálló kerületeknek fővárosa, itt székelne a központi tanács. A kantoni tanácsok foglalkoznának gazdasági kérdésekkel a politikai irányítás a mandatarius hatalom kezébe lenne. Nem tudni, hogy milyen álláspontot foglalnak el a királyi bizottság tagjai ezzel a tervvel szemben.

PATTERSON EZREDES TEL-AVIVBAN. Patterson ezredes, a zsidó légio egykori parancsnoka Tel-Avivba érkezett. A volt zsidó frontharcosok és a zsidó légio egykori tagjai meleg fogadtatásban részesítették az angol ezredest, aki ma is lelkes barátja a zsidó országépítésnek. Tel-Aviv városa nevében Rokeach polgármester üdvözölte Patterson, aki válaszában többek között kijelentette, hogy ha fennállna ma a zsidó légio, más volna a zsidók helyzete Palesztinában. Bármilyen is legyen a királyi bizottság jelentése — mondotta Patterson — az utolsó szó a zsidó népe.

ABDULLAH EMIR PALESZTINA TRÓNJÁRA ASPIRÁL. — Jeruzsálem. A Nabluszban megjelenő „Sut-al-Shahaba” című arab lap rámutat arra, hogy Abdullah

emir a kezdeményezője Palesztina arab és zsidó részre való felosztása tervének és ezáltal akarja megszerezni magának Palesztina trónját. A lap szemérettel szemérettel, hogy személyes ambícióért feláldozza az arabok érdekeit. — Abdullah egyébként Jeruzsálemben járt a múlt héten és beható politikai tanácskozásokat folytatott az arab vezetőkkel, köztük Ragheb bey Nashashibi-vel, dr. Khaldi jeruzsálemi polgármesterrel, Auni bey Abdül Hadaival, a legfőbb arab bizottság titkárával és Hassan Sidki Dajani-vel. A főmufti távollartotta magát a tárgyalásoktól. Azokról a tervekről folyt a tanácskozás, amelyeket londoni látogatása során akar szóvá tenni a transzjordániai uralkodó. A londoni koronázásra egyébként a palesztinai zsidóság is meghívást kapott és a főmufti képviselőben Jizchak Ben-Cvi, a Vaad Leumi (nemzeti tanács) elnöke tegnap elutazott Londonba.

AZ ARAB KATHOLIKUS PÜSPÖK SZIMPATIA NYILATKOZATA. — Jeruzsálem. Murbarrek arab püspök, a katolikus maronitai egyház feje Beiruthban, aki most európai körútra megy, szónoka volt annak a fogadtatásnak, amelyet a beiruthi zsidó hitközség rendezett Arida patriarcha tiszteletére. A püspök kijelentette, hogy a maroniták a zsidók szenvedéseit mélyen átérzik. A zsidók jólétét és kultúrát vittek Palesztinába. Munkájukat azonban vandál kezek el akarják pusztítani. Hitközsége a cionisták munkáját nagy érdeklődéssel figyeli és teljes eredményt kíván annak végső sikeréhez. Az ünnepesen vezető katolikus papok és arab újságírók is résztvettek. A püspök beszédét egy veszik illetékes körök, mint a libanoni köztársaság hivatalos szimpátia nyilatkozatát a cionizmussal kapcsolatban.

8000 CERTIFICÁTOT KAP A JEVISH AGENCY? Jeruzsálemből jelentik: A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a Jewish Agency exekutívéje 11 ezer certifikátot kért a palesztinai kormánytól az 1937 április-októberi félévre. A kormány által, a palesztinai munkalehetőségek megvizsgálására kiküldött bizottság, amelynek két arab és egy zsidó a tagja, megállapította, hogy nyolcezer új zsidó munkás számára van hely Palesztinában. Az új certifikát kivételre a főkormányzó és a gyarmattügyi hivatal egy véglegesen dönteni a bizottság előterjesztése alapján.

A JERUZSALEMI EGYETEM KAPTA MEG A NOBELDIJAS BARÁNY PROFESSZOR KÖNYVTÁRÁT. Dr. Kaplun Kogan kezdeményezésére a svéd fővárosban megalakult a héber egyetem barátainak köre zsidó és nemzsidó előkelőségek részvételével. Ebből az alkalomból fényes teasztély volt, amelyen számos egyetemi tanár is részt vett. Bárány Róbert, a nemrég elhunyt nobeldijas professzor özvegye is résztvett a rendezvényen és bejelentette, hogy férje könyvtárát a jeruzsálemi egyetemnek ajánlódokozza.

KIÜRITETTEK A FALUT A KOLLEKTIV BIRSAGGAL SUJTOTT ARABOK. Jeruzsálemből jelentik: Az angol hatóságok 133 font kollektív bírságot róttak ki Hillin, Tiberias melletti arab falu lakosságára terrorselekmények elkövetése miatt. Amikor a falu népe tudomást szerzett a büntetésről, elhatározták, hogy elhagyják lakóhelyüket. Tegnap este már csak néhány aggyastván maradt a házakban, a falu többi lakói elmentek.

Gyermeke iskolába jár? Gondoljon egészségére!

Lássa el **SENLASLO** (Szt. László) fertőtlenítő toalettszappannal **DENTONAL** fogpasztával **Üdül — Fehérit — Fertőtlenít**

„Ami már nem is merem remélni, megtörtént...”

10 esztendeig szenvedtem súlyos gyomorbetegséggel, hiába próbálkoztam a legkülönbözőbb gyógyszerekkel, nem segítettek. Már minden reményemet elvesztettem, amikor felhívták figyelmemet a Gastro D. amerikai gyógyszerre. Rendeltem egy üveggel és annak elfogyasztása után el vagyok ragadtatva a csodálatos eredménytől. Úgy érzem, mintha újjászülettem volna, tudok enni, aludni, nincsenek fájdalmaim. Szíveskedjenek még két üveggel küldeni, hogy folytathassam a kúrát. Gordóscsen J. N. szövetségi könyvelő Moszra Clobozia, jud. Dámbovia”.

Fenti elismerő sorokhoz még csak annyit fűznék hozzá, hogy a Gastro D. kezelés ajánlatos az összes gyomor- és bélbántalmak, székrekedés, valamint epe-, vese- és mindenféle ideges emésztési zavarok ellen.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lei utánvért mellett Császár E. gyógyszerárában Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Az aradi orthodoxia nagyszabású fejlődése

Ha néhány évtizeddel ezelőtt valaki Aradra utazott, előre jelezték neki, hogy teljesen megbízható rituális élelműzésre ne számíton. De amint hogy minden fejlődik és változik, úgy az aradi zsidóság struktúrájában is jelentős változást hozott a háború utáni korszak. Részben az azóta beköltözöttek, részben a vallási élet automatikus konzervatív irányban való fejlődésének iránya lehetővé tette, hogy egy életerős tradicionális közösség fejlődjék ki bámulatosan rövid évek alatt. A régi zsidó modernizáló Chorin idők ellenpólusaként egy rendkívül vallásos ortodox közösség fejlődött ki, amelyet azonban láthatunk, ha csak nemrégiben épült impozáns templomuk tekintjük meg. Szép tágas, jól felszerelt és berendezett nagy templom ez, amelynek szomszédos termében, mint a nagy templomban, kora reggeltől délig tanulsanak és imádkoznak. Likietől eleven zsidó vallású élet folyik e szent falak között, látható, hogy nem mondva csinált vallásosság ez, hanem mélyről fakadó és Arad, ir veem bízszollett lett, alig két évtized alatt.

Ahogy a hitközség fejlődik, úgy velő együtt épülnek ki intézményei is. Ezek közül elsősorban említendő a Talmud Tóra. A hitközség ingatlanán, a templom hatalmas udvarán épültek ezek az iskola termek, amelyek mellett, hogy minden modern higiéniai kívánalmaknak megfelelnek, a legradicionább, legintenzívebb Toratanulás hajléka. Nehai Hönig Juda volt hitközségi elnök rakta le ennek a mintaintézménynek alapjait. Utóda az elnöki székben Wiesel Jenő és Scharfstein Jakab, továbbá Feinkuchen Izidor elnökléltetés, akik szintén a legnagyobb ügyszerelettel és odaadással dolgoznak a zsidóság fennmaradásának legbiztosabb zálogán, a Talmud Tórán. Napról-napra fejlődik, virul és a legutóbbi Sabbosz Hagodajlikor volt a vizsga, amelyen a főrabbi, a hitközség vezetője és a tagok jelenlétében mutattak meg a szorgalmas fiuk, hogy mennyire haladtak tanulmányaikban. A tanulók nagy része kivülről indta a tanult traktátust, amelyet nemcsak elmondottak, hanem meg is értek és látszott előadásukon, hogy a legjobb uton vannak oly irányban, hogy Talmud chocho-mok-ká váljanak. Schreiber Joachim főrabbi a legjobb növendékeknek fejenként 500-500 lei ajándékot küldött megbízható szeretetteljes levelek kíséretében. A Talmud Tóra vezetője is terbe vette, hogy szándíjjakkal fogja támogatni az előmenetelükben kiváló produkáló tanulókat.

CONDOLJA MEG MELY BOLDOGSÁG

kedvünk szerint járni kelni, fájdalmak nélkül...

miy kellemes érzés az éde bór és a hallgató test. Mindaz nagyon is egyszerűnek tűnik, ha megvan, hiszen ez a tökéletes egészség. Azonban nagyon sokan vannak, akiknek ez legnagyobb vágyuk...

Aler e örülni az életnek? Védőkezzen az intokáció állapotai ellen, mert ez a legfőbb megbetegedés eredeti okozója. Mi a belső intokáció? A húgyút, a húgyany (urac), a sók, az ételiszav, ez összes betegségek okozója bacilliók, a felesleges zsírsavak, a szervezetben feleslegesen visszafartott elemiszavak, amelyek a legvalóságosabb zavarokat okozzák. Mindazokat a szervezetből való eltávolítása természetesen uton taláca befolyon, azonban a mai modern életformánk túlságosan gyorsítottá és annak következtében az anyagcsera folyamattal meglesul és szükség van a gyökéres kezelésre. URODONAL-t ajánlunk, amely egy előrendű terapeutikus készítmény és amelynek követeles hatása valódi csodákat tesz a belsőszervegyensúlyának helyreállítását és megtartását terén.

MEHÉNY VÉLEMÉNY

„Egyik nap én is használom az Urodonal-t, mert az én betegségeim és artritizálásom szenvedés, Urodonal-lal teljesen megszűntem, hogy a betegségek örökül terjedjenek, mert felvettem Edecs ártó és szeszélyes a dalban. Az Urodonal kezelés folytán a magyion erős és gyökéres változásokkal jelentős fejlődést, bár hónap óta megszűntek. Dacára annak, hogy túlküldtem a betegségek elleni erőlködés a tökéletes gyógyulásban nem hagyva az életvesztés és elhárította. A továbbiakról értesítek fogom.”

M. G. Paris.

Továbbtá az ellenőrzés szempontjából közlöm, hogy az édes feleségem, aki arctudában szenved, Urodonal-lal teljesen megszűntem, hogy a betegségek örökül terjedjenek, mert felvettem Edecs ártó és szeszélyes a dalban. Az Urodonal kezelés folytán a magyion erős és gyökéres változásokkal jelentős fejlődést, bár hónap óta megszűntek. Dacára annak, hogy túlküldtem a betegségek elleni erőlködés a tökéletes gyógyulásban nem hagyva az életvesztés és elhárította. A továbbiakról értesítek fogom.”

URODONAL

Megfiatalítja szervezetet. És megóvja a betegségektől

Kapható: Gyógyszertárakban és Drogeriákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGÍZHATÓ MÁRKA

De nem feledkeznek meg a hitközség aráról sem, hogy más irányban is mintaszéri intézményekkel gyarapítsa az aradi vallásos zsidóság további fejlődés útját. Így nemrégiben megkezdtek az új rituális fürdő építését. A legnagyobb csendben, de amelllett a legnagyobb áldozatkészséggel fogtak hozzá a nemrégiben vásárolt telken a zsidó vallási élet létalapját jelentő fürdő felépítéséhez, amely valószínűleg a nyár folyamán fel is épül és meg is kezdi áldásos működését. Akkor megemlékszünk majd róla bővebben. Kétségtelen, hogy az aradi orth. hitközség szakszerű áldozatkész vezetőséggel rendelkezik, akik rövid idő alatt bámulatosan sokat és nagyot tudtak alkotni a zsidó intézmények és a zsidó fennmaradás és konzerválás érdekében. Munkájukban azonban nem nélkülözik az aradi zsidóság minden rétegének támogatását. Természetesen hű vezetőjük Schreiber Joachim főrabbi, aki minden tekintetben hivatása magaslatán áll. Talmud Tóra vezetője különben a következőkkel áll: elnök: Schreiber Joachim főrabbi, gondnokok: Haberfeld Jakab és Ensel Milan, ellenőr: Farkas Márton, pénztáros: Moskovits Ábrahám.

Április 25-én, vasárnap volt az új rituális fürdő alapkövetétele ünnepélyes külsőségek között. Délután 11 órakor volt az ünnepség, amelyen résztvett a hitközség csaknem valamennyi tagja. Scharfstein Jakab hitközségi elnök bevezető szavai után Schreiber Joachim főrabbi emelkedett hangú beszédben változó a rituális fürdő fontosságát és dicsérete a hitközség tagjait, főleg az előjáróságot, hogy erejük megfeszítésével lehetővé tették a mai nehéz viszonyok között egy másfélmillióes investíció megvalósítását. Az alapkövetélet alkalmából újabb 20.000 lei gyűlt össze a nemek cébra. Az agilis elnökök közül Pollák Endre hitk. ellenőr és Wurzel Salamon pénztáros vettek részt a többi előjárósági tagokkal együtt. Az ünnepély anyagi sikerét Berger Salamon, Hönig Miksa, Ensel Milan és Moskovits Ábrahám segítették elő. Érdekes, hogy még iskolásgyermekiek is odaadták zsebpénzüket, hogy legalább egy téglával hozzájáruljanak a szent célhoz.

— A timisoara-gyárvárosi ortodox hitközség április hó 25-én tartotta rendes évi közgyűlést a tagok rendkívüli érdeklődés: mellett. Friedmann Ferenc elnök, aki immár 18 év óta áll a hitközség élén, hosszabb beszédben beszámolt a hitközség múltévi működéséről, fejlődéséről s gyarapodásáról, ami a közgyűlés egyhangulag és lelkesedéssel tudomásul vett. Ezután megkezdtek a választást, amely egyhangulag a következő tisztikart állította a hitközség élére: Gondnokok: Krieger Efraim, Schönbrunn Jakab, Weinberger Márk, Roth Arnold, pénztáros Ábrahámsohn Leó, ellenőr Pinkes Antal, gazda Fried Ignác. Képviselőtestület: Neustadt Adolf, Hoch József, Kohn Hugó, Singer Herzmann, Pinkes Dávid, Kaufthel Vilmos, Reich Naftali, Grünberger H. B., Stern Melech, Tesler Ignác, Grünberger Hermann, Schönbrunn Filop, Rosenberg Jakab, Kupferstich Dersó, Grünberger Dávid, Fogel Bernát, Szaon Bezael, Fischer Mór. Talmud-tóra elnök: Menecer Ede, alelnök Rosenberg Mózes.

Athén. György görög király a prevazai és janninai hitközség vezetőit magas kitüntetésben részesítette. Nemrégiben a király meglátogatta ezeket a helyeket, ahol rendkívül szívesen fogadták benne volt része.

Kaunas. A kaunasi (kovnói) egyetem jogi fakultása elhatározta, hogy prof. Jabulnits dékán jubileuma alkalmából kiadja művét, amely a litván zsidók 17. és 18. századbeli parlamentjeiről szól. A munka főleg a Waad Arba Arcot szidnuszának történetével foglalkozik.

New-York. A cionista munkáspártok egy nagy-szabású pészachünnepet rendeztek, amelyen 2000 ember vett részt. Ez alkalommal 25.000 dollárt gyűjtöttek a palesztinai munkásság javára.

Wien. A „Paulus-Werk” kiadásában az utóbbi időben számos broszúra jelent meg, a zsidók elleni antiszemitizmust elítélve és lapjában az „Erfüllung”-ban is zsidóbarát kijelentéseket tett. Ezt a hitéri rezsim katolikus ellenes megatartásának lehet betudni.

Budapest. A kultuszminisztériumi államtitkár, dr. Nagy Tasnádi András meglátogatta a pesti zsidó hitközség és Szentegyház intézményeit, így az iskolaikat, árvaházakat és agókházakat, körházakat stb. és a legnagyobb meglepetésére feljött a példás rend és áldozatkészség felet, amelyet ott tapasztalt.

Washington. Harold Jacobi, az United Palestine Appeal vezetője, aki Londonban résztvevő a segélyszervezetek konferenciáján, háromhetes tanulmányútra indult az európai kontinensre, hogy részletesen tanulmányozza a zsidóság jelenlegi helyzetét. Ujja során kijelentette, hogy az amerikai zsidóság ma még inkább mint valaha, tudatában van annak, hogy segítsen a közép és kelet-európai nyomorgó zsidó tömegeknek. Bizonyos, hogy a Joint is fokozottabb mértékben eleget fog tenni kötelességének. Harold Jacobi ama reményének is kifejezést adott, hogy azokat a nemzionista köröket is meglehet, hogy megkapni a palesztinai munkához, akik eddig tavol tartották magukat a munkától.

Budapest. Vészi András 20 éves vésnök megnevezte egy prózai munkájával az 1200 pengős Miksa Kálmán díjat, 164 pályázó közül. Az „Ujság” megszerezte a regény kiadási és közlési jogát. A regény egy írás karrierjét írja meg, amíg eljut az érvényesülés esuceszára.

Wien. A napokban halt meg 92 éves korában a pécsi egyetem volt tanára, prof. dr. Samuel Klein, aki utóéve volt a szem-gyógyász. Az idők folyamán több ötezer látványoperációt végzett el és a szemgyógyászatról írott orvosi munkája az orvostudomány standardművei közé tartozik.

Lodz. A városi tanács nemzeti demokrácia frakciója azt az indítványt tette, hogy valamennyi városi tisztviselőt, akik zsidó származásúak, bocsássa meg el és egyenlően fogadják meg az általános jogokat és ajánlatokat. A tanács elutasította az indítványt, mert az alkotmányellenes. Minden leendő állampolgárnak joga van állások betöltésére és szállításokra.

Sauerbrunn (Burgenland-Austria). A néhány hónappal ezelőtt elhunyt és közszereplésben álló zsidó orvosnak emlékére a városi tanács elhatározta, hogy egyik utcáját „Medicinatrat Dr. Sigmund Hoffmann”-nak nevezi el.

London. Az angol alsóház konferencia-termében Colonel Josiah Wedgwood elnöklétevel ülést tartott a Pro Palestina komité, amelyen résztvettek a parlament cionizmussal szimpatizáló tagjai. Lady Reading hosszabb előadásban ismertette névenemelését, amelyet legutóbbi palesztinai utján szerzett.

Bagdad. Két syriai arab újság azt a hírt közli, hogy zsidók összeküldték a jeruzsálemi mufti elpusztítására, azonban a rendőrség idejekorán felfedezte a merénylőket. A tiberiasi Pion-vezető, a hírfutó zsidó alpolgármester állítgat három ezer kész béreltek fel és azt írték nekik, hogy amennyiben sikerül, kétezer fontot kapnak ajándékként. Természetesen az egész hír kóhalmán és csak arab agitátorok terjesztik a hírt, hogy ezzel a zsidók elleni hangulatot fokozzák.

Kaunas. A Keren Hajjesod gyűlésén Leib Jaffe referátumát megzavarták a betáriumok. A tumultus folytán a rendőrség a gyűlést nem engedte folytatni. A Palesztinahivatal ablakait betörték.

A WISZNITZI REBBE JAHRZEIT-JA. Szávan 2-án, május 12-én, szerdán lesz Hager Izraelnek, a wisznitzi caddiknak első halálközvetlen évfordulója. A Jahrzeit-ra rendkívül sokan fognak Oradeára érkezni, hogy meglátogassák az elhunyt nagy férfiú sírját. A hírek szerint nem csupán az ország területéről, hanem Csehszlovákiából is sokszázan fognak jönni, határátlépéssel, amelyet a csehszlovákiai hatóságok máskor is különös előzékenységgel bocsájtanak a zsidók rendelkezésére. Bizonyos, hogy az évfordulóra sokszázan fognak odaszoónlenni az ohél-hoz, amelyben a kiváló férfiú földi maradványai nyugszanak.

A zsidók kiszorítása a csehszlovákiai német színpadról. A „Prager Tageblatt” írja, hogy a szudétanémetek pártja azon munkálkodik, hogy valamennyi csehszlovákiai német színpadról kiszorítsa a zsidó színészeket és zsidó szerzőket. Főleg a brünni színházban akarják ezt keresztülvinni, de Reichenbergben és Gablonban is folyamatban van a szudétanémetek eme akciója. A lapok a következőket írják erről: Két éve annak, hogy a német színpadok politikai viczekre ezvezték. Komolyan veszélyeztetik a színpadok szabadságát. Uj színházpártoló egyesületek alakultak, amelyet a szudétanémetek erősen pártolnak. Ezek befolyásolni akarják a színházak igazgatóságait a színészek és szindarabok megválogatásánál is. Ha pedig nem akar parirozni valamelyik, akkor bojkottálni akarják.

ELJEGYZÉS. Grünberger Izidor, a timisoarai B. H. Hamizrachi elnöke és Hensler Irénke Salumere, jegyesek. (M. k. é. h.) — A timisoarai B. H. Hamizrachi ezton kánp Mazl Tovot elnökének eljegyzése alkalmából.

Az új csehszlovákiai büntetőtörvénykönyv. — Prága. A most elkészített büntetőtörvénykönyv a következőket határozza a nyilvános tüntetésekről és egy nemzet megsértéséről. „Aki nyilvánosság előtt erőszakot, vagy ellenséges magatartást tanusít, egyes néprtekeket nemzetiségre, vallásra, fajra, nyelvre miatt igazgatja a többi embertársait, egy hónaptól egy évig terjedő büntetéssel büntethető. Aki terjesztésre alkalmas nyomtatványban, vagy gyűléseken egy nemzetiséget vagy nyelvet meggyaláz olyannyira, hogy nyilvános botrányt okoz, valamint a köztársaság rendjét veszélyeztetni, nyolc naptól hat hónapig terjedő fogházzal büntethető.

A COLONIAL OFFICE TÁRGYAL AZ ARAB URALKODÓKKAL? Jeruzsálem. A „Falastin” azt a szenzációs értesítést közli, mely szerint az iraki, egyiptomi, syriai és transzjordániai arab vezető körökkel tárgyalást folytat a Palesztina-kérdés megoldását illetően. Egyiptom és Transzjordánia már elküldték válaszukat Londonba, míg az iraki kormány most tárgyal a szöveg felett, amelyet az angol fővárosba továbbítanak. Syria kormánya pedig a legszigorúbb semlegességet fogadta meg Palesztina ügyében és nem is válaszol a Colonial Office kérdésére. Arab nacionalista körök nagyon csalódottak, amiért az iraki külügyminiszter nem látogatta meg Palesztinát. A koronázásra ment Londonba és úgy volt, hogy előbb kiszáll Jeruzsálemben, de nem tette, mert jobbnak látta bele nem avatkozni a palesztinai ügyekbe. Főleg a mufti pártban nagy a csalódás, mert az iraki vendégek számára nagyszabású fogadtatást készítettek elő.

A karlsbadi népnevelési egyesület — írja. — Prága. A karlsbadi népnevelési egyesület évi gyűlésén a két zsidó tagot törölték a vezetőség sorából. Emellett két alapító tagról van szó, aki közül az egyik különösen politikamentes magatartást tanusít és Karlsbad határain túl is ismert zenepedagógus s akinek nagy érdemei vannak a szervezés körüli. A körülbelül 500 tagot számláló egyesület eddig teljesen politikamentesen működött. A választás eredményeképpen a zsidó tagok korporatíve kiléptek az egyesületből.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

AZ UDVARIAS ROTHSCHILD. Egy ismert gróf egyszer kuszált pénzügyei rendezése céljából felkereste Rothschildot, aki munkájából fel se nézte így szól: — Tessék helyet foglalni. — De uram, — szölt a gróf indignálódva — én X. Y. gróf vagyok. — Ezer bocsánat, gróf ur — szölt Rothschild — akkor tessék talán két helyet foglalni.

RADIO LAMPA NELKUL. Egyik fiatal barátunk bemegy a rádióüzletbe és így szól: — Kérem egy négylámpás rádiót, de jó lámpák nélkül is. — De kérem, — mondja a szölt — lámpák nélkül a rádió nem szól. — Az nem baj, Születésnapj nándékkul veszem egy síket nagybácsiinnak.

ALLÁS... Egy fiatalember beállt a cégfőnökhöz és felénk hangon megkérde: — Kérem szépen, nem kapnál nekem valami állást? — Sajnos, nem, Épp tegnap küldtem el egy tisztviselőt, akinek nem volt semmi dolga. — Kérem szépen, — szölt a fiatalember, — nem kaphtálnék meg az ő állását?

Reb Nochem meglátogatta üzletében Reb Jankelt és megkérde tőle: — Na, hogy megy az üzlet? — Renekül, — felelt Reb Jankel — épp tegnap kaptam egy ötvenezer lejes rendelést. — Egy ötvenezer lejes rendelést — szisszen fel Reb Nochem — azt én nem hiszem. — Ebben a percben betoppna a portás és egy lejelet hoz. Reb Jankel felbontja a lejelet és diadalmasan odatartja Reb Nochem orra alá: — Nem hiszed? Épp itt jön a leve, amelyikben stornirozok.

ZENÉSZEK... A rekruták benomolnak az örmester sorba állítja őket és megkérde: — Van-e maguk közt zenész? Aki zenész, az lépjen elő. — Negyven előlépnek. — Maguk zenészek? — Igen. — Na akkor jójjenek utánam, maguk fogják átszállítani az ezredes ur zongoráját.

LOGIKA. Volt egyszer egy pak koldus, aki annyit koldult össze, hogy a pégen házat és birtokot vásárolt. Mielőtt meghalt, szétosztotta a vagyonát erős és egészséges gyermekei között, ellenben a legkisebb fiának, aki pak volt, nem hagyott semmit. Az emberek ezen nagyon csodálkoztak és megkérdezték, mi az oka ennek a furcsa intézkedésnek? — Nézzétek, — mondta — ez a fu szünt pak, mint én, az emberek bizonyára meg fognak könyörögni rajta és segíteni fogják, de ki könyörül majd meg az egészséges gyermekemnek?

FELREERTES... A gyűlölt német politikus repülőgépe a város felett kering. Két zsidó nézi és az egyik lelkesen kiáltja: — Schau, schau, wie herrlich das Flugzeug fliehet. — Bist du mesüde, — mondja a másik — wie kannst du sein Flugzeug so loben? — Ich lob? Ich erschreie.

KIS PARBESZED A MESZMEDEK KÖZÖTT. — Igaz, hogy kikereszkedte? — Igaz. — Miért? — Csak úgy adták hozzám a feleségemet. — Ugy tudom, zsidó lányt vetél el. — Nem igen, de egy zsidó már nem volt nekik elég előkelő. MIÉRT ESKUSZIK A HÓSOK TEMPLOMÁBAN. A budapesti Hósok temploma előtt áll két zsidó és egy esküvői felvonulást néznek. — Te, — kérdi az egyik, mikor meglátja a válegényt — miért esküszik ez a Hósok templomában? — Mire a másik: — Láttad az anyosáit?

20-28. R. H. 29, 27. R. IX. évf. 20. sz.

Taxa postala platiita in numerar conform aprobarii Nr. 191342-936.

ORADEA Strada Iosif Vulcan No. 4.

5697. Szivan 4. 1937. május 14.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az ígéret földje (Sevuot 5697)

Irta: KISS ARNOLD, budai főrabbi

A halhatatlanság eszméjéből kifarragott a Mózes alakja Sinájhegyen, amikor az Örök Igék a kőtáblára szálltak s ő viszi lefelé a földet, mint két apokaliptikus, mulhatatlan jövőndökbbe szálló sólyomszárnyát, — a két táblát.

Viszi lefelé a völgybe, emberek tülekedésébe a hegyek irását, az isteni magasságok lángját. Arcán a megdöbbenés ragyogása, a jövendő emberiségbe vetett hitnek fenséges glóriája.

De lejtőn lép lefelé. Messziről feléje kavargó a hétköznapok zivaja, az emberi elvakultság és gonosz indulatok pokoli förtelme. Az Ur jön lefelé a hegyről s az állat az emberben párja odalenn a mélységben.

S amikor az Eg embere látja a hegy gerincéről az állat-emberek süllyedését, hallania kell rikoló szenvedélyek őrvongását, purázásait, karómlásait: retentenes zuhanás robajlik a lelke mögött, ideálók, remények törnek össze, arcáról menekül a fénynek glóriája, a két kőtábla, a két villanószarnyú sólyom két, mászaszalyu toherre odlik a völgy fölé, nem bírja tovább, eldobja magát az eddig edes és szent terhet, a két kőtábla szilánkra zuzva hever a hegyek alján... Hiába jöttem én ezekhez. Hiába hozom én ezeket az Irást... Az Isten és állat harcában az emberért, az állat győzött. Hiába álmodom én az ígéret országát, az embernek nem palma és cédrus kell...

Es mégis félmegy Mózes másodsor is a hegyomra. Másodsor is a vállára veszi az örök ideálók halhatatlan kőtábláit, lehozza azokat újra az emberek közé, kigyullad fáradt szemében újra a próféta tűz, arcán a letört-hetetlen glóriának fénye.

Ö maga nem látja meg az ígéret országát, az isteni pétes aratását meg nem értheti. Csak egy titkos, bődítő illatu reménység, egy rejtelmes isteni biztatás bontogatja szárnyait a fájdalommal csatkozásoktól meggyötört szíve mélyén: az ígért országán túl, megszöve tul van még egy másik ígért földje is. Oda el fog jutni valamikor...

Vállainkra, Izrael vállaira adta az Isten ösidők magaslatain az ő világnak üzenő meynyei kőtábláit. Az emberiség Mózesévé tett meg bennünket. A kőtáblánkba bevésett-tenz igazság, emberség, erkölcs, szeretet. A kőtáblánkat minden embernek szent örökségévé adta az Ur. Magunknak semmi egyebet földi javakból nem kívántunk, csak egy kicsiny földrészt az apák ősi örökében, ahol emberhez méltó nyugalmában, perejtékes homloklatbár, élhessünk hitválsáimunkak.

S botorkáltunk a reánk rakott isteni üzenetekkel lefelé a hegyomról, az emberek közé. Az apák földje nem lehetett sokáig a zartatlan birtokunk. Összetörték a templomunkat, széjjelzúzták földi nyugalmunkat.

Talán magunk is sokszor méltatlanokká váltunk az Isten üzeneteinek a hordozására. A pusztai bálnyághajlombó Izraelnek egy posztalunkja lelkinkebe szarult. De halhatatlan és halhatatlan megpróbáltatások tazzkallanában mé-

gis mi adtunk prófétákat a világnak, szoltárokat az emberiségnek, apostolokat a népeknek, nagy gondolkozókat és nagy harfásokat a földnek. Előbbre vittük a világot. Mózeséivé lettünk a föld népeinek.

S vittük, vittük lelkendezve lefelé a völgybe az Irást. Es százszor és százszor az volt a végzetünk: lenn a mélységben báloány-ferdőzés, gyűlölet-örvongés, sátánok tánca, fajok egymásra támadása.

Hányszor lett sorsunk a Mózes mesterünk pézete: ledobni a vállainkról azt az isteni terhet, a mi kőtáblánkat. Nem ezeknek való! Nem állati paták taposására termelt. Kihullott ajultan a kezeinkből, széjjelzúzódtott a völgy-mélységek alantasságaiban.

Es újra, meg újra visszavánszorogtunk a hegy fokára. Ujra, meg újra megöste számunkra az Isten a mi hallatlan kőtáblánk üzeneteit. Ujra beléscikollottuk a világra: emberség, igazság, szeretet...

Es ha nem akarták meghallani a mi sikító száonkat, ha százszor is rálapostak a mi kőtáblánkra és újra meg újra kétségbe akarják

is ponni mindazt az érleket, amit a kőtáblánk szellemével tudományban, művészetben, országokat fölörágoztató munkásságban, halhatatlanságra alkotunk: Mózes mesterünk tanít meg bennünket hinni az isteni irásunk föltámadásában.

S mikor kergető indulat hajlja az Isten népet az ígért ország felé, a mi minden testnéri szerelűnk azok felé száll, akik hontalanu keserűségben dolgoznak azon, hogy négre-on-lahára legyen egy szent földrés, ahol az embertelenség üzöltjei megpihenhessenek, ahol a hajszolt zsidó lélek nyugóhelyet talál.

Vállainkra vesszük újra a Sináj villám-ban, tüzben született szent terhet. Összetörtek, de mi halálág, halálon túl föl nem adjuk az egykori győzelembe vetett hitünket. Magunk tán nem láthatjuk meg az ígérték földjét, de jönni fog, jönni kell kornak, amikor meghal az állat az emberben.

Halljuk a sejtlenes, messiási szöveget az észetiport szíveink mélyén: az ígért országán túl, messze tul van még egy másik ígért földje is.

Prófétálmódók országa. Szent birodalom. Ahol a kőtáblák föltámadnak. Ahol emberré lesz a most még csak embernek csufo állat. Ahol minden szemben kigyullad majd a Sináj lángja halhatatlanul, hervadhatatlanul.

Meghalt a munkácsi főrabbi

Lapzártnak kapjuk a megrendítő hírt, hogy Spira Lázár munkácsi főrabbi szerdára virradó éjszaka váratlanul elhunyt. A nagybeteg főrabbi állapota az utóbbi időben kissé megjavult és hívei már remélték, hogy rövidesen teljesen felépül betegségéből.

A gyszírót örök alatt befutotta az egész világot, mert a rádióállomások is közölték a főrabbi elhunytát. A szentéletű főrabbi hívei

messzi országból is özönlöttek Munkács felé, hogy utolsó kegyeletüket lerójják a főrabbi temetésén. A temetés szerda délután 5 órakor folyt le.

Spira Lázár munkácsi főrabbi zel. halálának körülményeire és temetésének lefolyására legközelebbi számunkban részletesen visszatérünk.

Hétszáz certifikátot ad ki havonta a palesztinai kormány

Jeruzsálem. — Az eddigi gyakorlattal ellentétben, amikor is félevenként adták ki a certifikátokat, mostantól új rendszer lép életbe, mert havonként adják ki a bevándorlási engedélyeket. Apriltól októberig terjedő félre összesen 4200 engedélyt adnak ki a Jewish Agency által kért 11.000

helyett. Az engedélyezés, még ilyen redukált formában is, óriási felháborodást keltett az arabok körében, viszont a zsidóság is elégedetlen, mivel a palesztinai gazdasági élet jelenlegi tempója nagyobb bevándorlási kvótát igényel.

Gróf Bethlen István volt magyar miniszterelnök parlamenti beszéde a zs dökérdésről

Budapest. — A magyar képviselőházban gróf Bethlen István nagy beszédet tartott a lölésgevetési vita során. A zsidókérdéssel kapcsolatosan is nyilatkozott és a következőket mondotta:

ti egyenlőség. Mintegy ötven-hatvan év alatt Galiciából nagyobb tömegek vándoroltak be az országba és uj ipart és kereskedelmet, uj vállalkozásokat teremtetek. Meg kell állapítani, hogy ezeknek az elemeknek munkája hasznos volt, viszont kiszorították e téren a keresztényeket a vezető pozíciókból. Káros a hitleri forma és káros a bojkott-hirdetés is, mert a külföld felé elveszítene Magyarország a szimpátiáját.

— Zsidókérdés van. Annak ellenére létezik a kérdés, hogy a törvény előtti egyenlőséget elismerjük. Szociális kérdés is van, annak ellenére, hogy innál a törvény elő-